

KULTŪRA

MENAS LITERATŪRA MOKSLAS

Motina, Tėvynė, kalba

Pirmasis gegužės sekmadienis. Motinos diena. Šv. Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje: baigėsi lietuviškos Mišios, prasideda lenkiškos. Į baroko angeliukus užsižiopsoję trumpam stabteli kinų turistai, pagarbiai aplenkia uždury pasislėpusią Mirtį su dalgiu, smalsiai pakreipia ausį, klausydamiesi egzotiškos jiems kalbos. Lauke ką tik nulijęs šiltas lietus, kvepia lapų žaluma, po kojomis, žmonių trypiami, vysta vestuvinių išbarstyti rožių žiedlapiai.

Motina, Tėvynė, kalba. Moteriškos giminės daiktavardžiai, susiję nenutrūkstamu prasmės saitų. Gija, gyva ir pulsuojančia, kvepiančia gyvybės žaluma. Sužeidžiama ir pažeidžiama. Nualinama ir vėl pripildoma. Kaip upės vaga. Kaip širdis. Kaip akys. Po sausros.

Klausydamosi lotyniškos giesmės, giedamos mergaičių choro, pagalvojau, kad neprisimenu mamos balso. Ne todėl, kad ji mirė labai anksti, kai man dar nebuvo dešimties. Ne todėl, kad būtų buvusi labai nešneki. Tiesiog mamos kalba buvo kažkur giliai – lyg kokiam šuliny, man nesuprantama ir nepasiekiamo, iškeliamo iš ten tarsi vanduo kibiru, prie kurio pritvirtinta grimzlė.

Užtat atsimenu jos piešinius. Sodrias spalvas, grakštų paukštininkės, lesinančios būrį žąsų ir ančių, judesį, kai ji sviedžia saują grūdų klegantiems paukščiams, šokantiems aplink ją *pas de deux* – aš juos matau, girdžiu, tarsi piešinys nebūtų sustingęs plokščiame bloknoto lape, tarsi keliautų su manimi, vis labiau klegėdamas, darydamasis vis triukšmingesnis, ryškesnis, atskleisdamas foną ir perspektyvą, kurių anksčiau neregėjau...

Iš gelmės, iš atminties šulinio man aidė mamos balsas – lyg dainos melodija, lyg vanduo, pilnas mėlynos mėnesienos ir užgesusios žaibų elektros. Tai jau lyg ir ne jos vienos balsas – mano Tėvynės, mano kalbos, mano meilės skiemenys, skambūs lyg krištolas, aštrūs kaip krištolas, negailestingi ir nuostabūs kaip krištolas...

Ne kažin ką supratau iš lenkiško pamokslo, nes klausiausi kalbos aidų, atsimušančio į šventovės skliautus, ir galvojau, kad kiekviena tauta turi savo gyvybės versmę – kalbą, motiną ir Tėvynę. Koks svaiginantis jos gylis – kiek šventumo jame.

Renata Šerelytė

Antano Sutkaus nuotr.

VAIKYSTĖ

Išdygo liepa
su avele,
prie jos prižišta.
Ir tėvas
ėmė statyt trobą
su močiute,
stovinčia asloj,
su senelio kosėjimu
seklyčioj,
ir dirbti visokius daiktus –
vis su mano akim.
Paskui tašė suolus,
apsėstus žmonių,
stalui lentas obliavo,
vis su motina,
plaunančia stalą –
ir vis su krauju,
vis su krauju
būdavo stalo lenta.
O langus kai dėjo,
tai dėjo ir daužė,
dėjo ir daužė –
ir vis su gaisru,
vis su gaisru
būdavo lango stiklai.

Marcelijus Martinaitis

Šio šeštadienio Kultūros turinys

1-as psl. Renata Šerelytė. Motina, Tėvynė, kalba • **2-as psl.** Aurelija Genelytė-Gritėnienė. Žodžiams, Žodynui ir enciklopedijoms skirti dešimtmečiai (A. Balašaičiui – 85) • **3-as psl.** „Kaunas Jazz“ tėvas Jonas Jučas – festivalis buvo ir yra savotiška laisvės išraiška. Kalbina Viktorija Repšytė • **4-as psl.** Renata ir Kamanė tarp mėlynuojančių žibučių. Kalbina Romualdas Kriaučiūnas • **5-as psl.** Arūnas Šapkus. Eilėraščiai • **6 psl.** Renata Šerelytė. Zuikiai – siaubingi padarai (Naujos knygos). Regimantas Tamošaitis. Ištrauka iš esė „Mea culpa“ • **7-as psl.** Viktorija Lincevičiūtė. Šilavoto „Davatkynas“ ir skulptūrų takelis • **8-as psl.** Kultūros kronika

Kitame numeryje: M. Žilinsko galerijoje Kaune – išeivijos dailė • „Mažosios Lietuvos panemuniais ir pamariais“

Žodžiams, Žodynui ir enciklopedijoms skirti dešimtmečiai:

Antano Balašaičio 85-mečio proga

Aurelija Genelytė-Gritėnienė

Šių metų balandžio 15 d. žodynininkui, terminologui, tarmių ir kalbos kultūros puoselėtojui Antanui Balašaičiui sukako 85 metai. Nemažą gyvenimo dalį kalbininkas pradirbo Lietuvių kalbos institute, tad šių metų balandžio 12 d. Instituto bibliotekoje buvo atidaryta A. Balašaičio darbų paroda, o pasveikinti jubilato gražios sukakties proga susirinko nemažas būrys buvusių kalbininko bendradarbių ir pažįstamų.

Institute A. Balašaitis pradėjo dirbti 1957-aisiais. Ketverius metus buvo Lietuvių kalbos ir literatūros instituto aspirantas, 1961 m. apgynė disertaciją „Lietuvių kalbotyros terminų istorija“, o nuo 1962 m. ėmėsi rašyti „Lietuvių kalbos žodyno“ tekstą. Pats Antanas leksikografo darbą laiko likimo dovana. Bendras žodynininkų – tarsi bičių avilio – triūsas kalbininkui padovanojo daug gražių ir prasmingų akimirkų. Per tuos 23 metus, praleistus rašant ir redaguojant didįjį Žodyną, aplankytos kelios dešimtys vietovių, Žodyno kartotekai užrašyta 20 000 kartotekinių lapelių, nuo 1962 iki 1975 m. parašyta daugiau nei 800 Žodyno puslapių (VIII–XII tomuose), 1976–1985 m. suredaguota ne ką mažiau kitų kolegų parašytų tekstų, 1984 m., sukaupus nemažą leksikografo patirtį, parašyta mokslo populiarinimo knygelė „Žodžiai ir žodynai“.

Per tuos metus spaudoje pasirodė ne vienas šimtas Antano parašytų rimtų mokslo straipsnių ir mažesnių populiarių straipsnelių. Kalbininkas tyrė ne tik lietuvių kalbotyros (dialektologijos, fonetikos, akcentologijos, gramatikos ir kitų šakų) terminus. Ne kartą rašė apie didįjį Žodyną, ragino nepamiršti liaudies kalbos, užrašyti Žodynui žodžių, džiaugėsi surengtomis kraštotyrininkų ir kalbininkų ekspedicijomis, stengėsi lietuvininti daugybę žemės ūkio, finansų, apskaitos ir kitų sričių terminų, rūpinosi mūsų kalbos kultūros reikalais, jubiliejų progomis savo rašiniais sveikindavo kolegas, nekrologais padėdavo išėjusiuosius.

Tuo metu institute sutikti ir ištikimiausi viso gyvenimo draugai – Aloyzas Vidugiris ir Kazys Pakalka. Deja, nė vienas iš jų pasveikinti jubilato jau negalėjo – į amžinąją kelionę Kazys išlydėtas 2009-aisiais, o paskutinis „sudie“ Aloyzui ištartas išvis neseniai – šių metų kovą. A. Balašaitis laiko randa visiems – spėja ir išėjusius pagerbti, ir draugų bei bendraminčių naujais darbais ar jubiliejais pasidžiaugti, todėl į jo paties gražios sukakties minėjimą institute susirinko taip pat nemažas būrys sveikintojų.

Už ilgametį darbą institute ir ištikimybę mūsų kalbai jubilatui dėkojo instituto direktorė Jolanta Zabarskaitė ir jos pavaduotoja Violeta Meiliūnaitė. Bendrinės kalbos tyrimų centro darbuotojai, linkėdami sveikatos ir šviesių dienų, žemaičiui žodyninkui dovanojo kitos žemaitės – Birutės Vanagienės – parengtą dviejų tomų „Šiaurės vakarų žemaičių žodyną“. Geolingvistikos centro vadovė Danguolė Mikulėnienė visiems priminė, kad A. Balašaitis ne tik žodynininkas ir terminologas, bet ir dialektologas, „Lietuvių kalbos atlasui“ ištyręs 5 punktų šnektas, todėl dovanodama kolektyvinę monografiją „XXI a. pradžios lietuvių tarmės: geolingvistinis ir sociolingvistinis tyrimas“ linkėjo ir toliau būti smalsiam, nepavargti viskuo domėtis ir parašyti dar ne vienos knygos recenziją.

„Gimtosios kalbos“ vyriausioji redaktorė Rita Urnėžiūtė dėkojo A. Balašaičiui už jo straipsnius, kad sulaukęs užtarnauto poilsio jis nepaliauja rūpintis dėl žodžio ateities (2011, Nr. 4), primena visiems Maironio balsus didžiajame „Lietuvių kalbos žodyne“ (2012, Nr. 4), pristato naujus leidinius – Juozo Aleksandravičiaus sudarytą „Kretingos tarmės žodyną“ (2013, Nr. 4), pasakoja apie Konstantino Bajerčiaus ir Juozo Laboko darbus, kūrybą ir tragišką likimą Alytaus kalėjime (2013, Nr. 7), džiaugiasi tarmių atgimimu mūsų literatūroje (2015, Nr. 1). Šilčiausius ir nuoširdžiausius sveikinimus A. Balašaičiui siuntė Lietuvių kalbos draugijos nariai Aldonas Pupkis ir Nijolė Čizikienė. Panevėžio skyriaus (Birutės Goberienės, Eugenijaus Urbono, Lionės Lapinskienės

Antanas Balašaitis ekspedicijoje Pelesoje, 1960

nės ir kitų draugijos narių) sveikinimą perskaitė Bendrinės kalbos tyrimų centro vadovė Jurgita Jaroslavičienė. Panevėžiečiai dėkojo A. Balašaičiui už dalykišką, profesionalų ir visada žmogišką bendravimą ir bendradarbiavimą.

Prie gausaus vaišių stalo liejosi buvusių bendražygių, bendraminčių, kolegų leksikografų, terminologų, dialektologų Jono Klimavičiaus, Kazimiero Garšvos, Teresės Valiuvienės, Vidmanto Kuprevičiaus, Benjaminio Kondroto, Irenos Vyšniauskaitės-Šuminienės ir kitų atsiminimai. Šiltu žodžiu jubilatą minėjo jo patys artimiausi žmonės – dukra ir sūnūs su šeimomis, dukterėčia.

Liaudies išmintis sako, kad *Senatvės sulaukti visi nori, o sulaukę skundžiasi*, tačiau tą jubiliejinę popietę visiems atrodė, kad tadien A. Balašaičiui sukako ne 85, o greičiau 58 – juokaudami sveikintojai sakė, kad jubilato metų skaičius reikia sukeisti vietomis. Prieš penkerius metus Lietuvių kalbos institutas, minėdamas A. Balašaičio 80-metį, išleido jo *Bibliografijos rodyklę*. Joje 374 straipsniai, knygos, recenzijos, o kiek dar knygų redaguota, sudaryta, parengta, talkinta įvairių leidinių redaktorių kolegijose ir komisijose. Nuo 1985 m. dirbta Mokslo ir enciklopedijų leidykloje (nuo 1997 – Mokslo ir enciklopedijų leidybos institute). Tuo metu parašyta ne viena dešimtis knygų recenzijų ir anotacijų, visada mokėta pasidžiaugti kitų darbais, juose daugiau ieškota girtinų, o ne kritikuotinų dalykų.

Visų darbų kūryje nepamiršti ir tautiečiai už Atlanto. Nors ir pavėluotai Vilnių pasiekdavo „Draugas“, jis padėdavo kalbininkui sekti Čikagos lietuvių gyvenimą ir darbus. Šiame ir kituose išeivijos leidiniuose („Vilnies“, „Darbininko“, „Lietuvių balso“ laikraščiuose, religinės ir tautinės kultūros žurnale „Laiškai lietuviams“) paskelbtas ne vienas A. Balašaičio rašinys. Kalbininkas daugiausia rašė apie tuo metu rengtą didelės apimties (dviejų tomų) biografijų žinyną „Jungtinių Amerikos Valstijų lietuviai“, pasakojo apie Amerikos lietuvių visuomeninę veiklą, už paramą rengiant šį žinyną dėkojo Lietuvių Fondui. Šiam žinynui kalbininkas parašė kelis šimtus biogramų, buvo vienas iš šio didelio kolektyvinio veikalo vyresniųjų mokslinių redaktorių, „Pratar-mės“ ir „Pabaigos žodžio“ (kartu su V. Kneitiene) autorius.

Išeivijos spaudoje A. Balašaitis džiaugėsi sėkmingai leidžiama „Mažosios Lietuvos enciklopedija“ (pats jai parašė ne vieną straipsnį; taip pat kelias dešimtis straipsnelių parengė „Visuotinei lietuvių enciklopedijai“), skleidė žinią apie pedagogą Juozą Masilionį. Kazimiero Ambroso sudaryta knyga „Būk bitelė... Amerikos pedagogo Juozo Masilionio gyvenimo kelias, rašiniai ir veikla“ išleista 2004 m. A.

Balašaitis neatsitiktinai tapo šios knygos redaktoriumi – 1994 m. kovo mėnesį Mokslo ir enciklopedijų leidyklos pasiūstas jis atvyko į Čikagą rinkti duomenų anksčiau minėtam žinynui apie Amerikos lietuvius (Čikagoje buvo sudaryta žinyno patariamoji komisija, parengtas leidinio vardynas, sudaryta anкета, ieškota reikiamų adresų, dirbti kiti parengiamieji darbai).

Darbuodamasis Jaunimo centre, dalyvaudamas lietuvių renginiuose „Seklyčioje“, „Draugo“ gegužinėje, kalbininkas susipažino ne tik su prof. dr. Jonu Račkausku, Pedagoginio lituanistikos instituto direktore Stase Petersoniene, pedagogu Ignu Serapinu, ekonomistu Jonu Saku, bet ir su keliais Juozais – lituanistu Juozu Plaču, kunigu Juozu Vaišniu, mokyklų ir kultūrinės veiklos rėmėju Juozu Vasiukevičium ir jo žmona Antanina. Ketvirtasis A. Balašaičio sutiktas Juozas buvo žymusis išeivijos pedagogas Juozas Masilionis, tuo metu padėjęs giliau suprasti lituanistinį švietimą ir tapęs kalbininko vadovu po Čikagą.

Šiandien A. Balašaičio bibliografiją galėtume papildyti dar krūva naujų kalbininko straipsnių. Ne tik anksčiau minėtais (ir dar ne visais suminėtais) „Gimtojoje kalboje“, bet ir „Žemaičių žemėje“ (2012 m. Nr. 2 straipsnis „Ką mename apie Maironį“; 2013 m. Nr. 2 straipsnis „Žemaičių krikšto 600 metų jubiliejaus minėjimas Vatikane“), „Vorutoje“ (<http://www.voruta.lt/> 2016 m. paskelbtas straipsnis „Europoje su paveldo kraičiu“ apie Tėvynės pažinimo draugijos garbės pirmininką humanitarinių mokslų daktarą Kazį Račkauską) ir kituose leidiniuose. Tokios šviesios, kūrybingos ir gražios senatvės turbūt visi norėtų. Sulaukęs gražaus amžiaus Antanas Balašaitis ne tik naujus straipsnius rašo, dalyvauja įvairiuose renginiuose, bet ir daug keliauja. Kiek Lietuvos ir užsienio gražių vietų aplankyta, o kiek dar kelionių suplanuota! Iškart po jubiliejaus laukė kelionė po Slovėniją ir šiaurės Italiją, po jos dar aplankytas Briuselis, Strasbūras, Baden Badenas... Tad iš visos širdies linkime jubilatui geriausios sveikatos, gražių darbų Lietuvai, nepamirštamų kelionių ir ilgiausių metų ilgiausių! □

A. Vidugiris, Antanas Balašaitis ir K. Pakalka Velniakių kaime (Panevėžio rajonas) svečiuose pas A. Vidugirį, 1958

„Kaunas Jazz“ tėvas Jonas Jučas

– festivalis buvo ir yra savotiška laisvės išraiška

Joną Jučą kalbina Viktorija Repšytė

Kiek teko domėtis, Jūsų mama buvo Kauno muzikinio teatro baletu solistė. Ar muzika Jūsų gyvenime atsirado būtent Jūsų mamos dėka?

Taip, mama labai prisidėjo prie to. Kai buvau 4–5 metų, mama mane vedavo į teatrą. Net ir išeinant iš teatro išgirdus kur nors grojančią muziką, visada sustodavau paklausti, sunkiai mane įkalbėdavo eiti toliau. Ne tik mano mama buvo susijusi su muzika, bet ir mano krikšto tėvas, kuris tuo metu buvo muzikinio teatro režisierius, trejus metus kartu su mama gyveno su jo šeima. Mamos šeima buvo susijusi su muzika, tik galbūt ne taip profesionaliai, tačiau visos trys serys domėjosi muzika, visada namie rasdavau senų muzikos plokštelių. Tad šeimoje muzikos buvo daug.

Kaip gimė meilė būtent džiazui? Juk džiazas Sovietų Sąjungoje buvo nesuvaldomas...

Ilgą laiką grojau *big beat'o* grupėse iki tol, kol susidegino Romas Kalanta. Turėjau *big beat'o* muzikos ansamblius, buvau vadovas, teko daug dirbti, daug koncertuoti. Klausydavau Liuksemburgo radijo, kurio dėka džiazas man buvo pasiekiamas, taip pat ne paslaptis, kad džiazas plokštelės buvo atsiunčiamos iš Amerikos, jos kainavo brangiai. Norint persirašyti taip pat kartais reikėdavo mokėti. Nors profesionaliai mokiausi klasikinės muzikos, tačiau pertraukų metų su draugais mėgdavome *padžiauoti*. Statydavome sargus prie durų, kad mokytojai nepamatytų, nes tuo metu tai nebuvo geras tonas. Labai norėjosi turėti kuo daugiau sąsajų su džiazu, tačiau išsilavinimas to neleido, nes niekas profesionaliai nedėstė džiazą, niekas nepaaiškino, viską reikėjo pradėti keistu būdu iš įrašų kopijuojant, ne iš gaidų ir ne iš dėstytojų patarimų.

Porą metų fortepijonu grojote estradiname orkestre „Oktava“, kokie tai buvo metai?

„Oktavoje“ grojau apie dvejus metus. Tuo metu mokiausi kompozicijos Kauno Juozo Gruodžio aukštesniojoje muzikos mokykloje. Būtent ten Min-daugas Tamošiūnas mane pakvietė groti. Įrašėme dvi plokšteles – pramoginių šokių ir „Mediniai ratai.“ „Oktava“ keliavo nemažai, buvo Afrikoje, Kuboje... Aš šiose kelionėse nedalyvavau, bet laikas „Oktavoje“ buvo ne tik labai smagus, bet ir prasmingas. Koncertų turėjome labai daug.

Teko girdėti, jog dirbote net vestuvių muzikantu. Papasakokite apie šį laiką.

Vestuvių muzikantu dirbau ilgai, apie šešerius metus. Vestuvių esu atgrojęs daug, mano kukliais pasikčiavimais – apie 700. Tuo metu tai buvo mano pragyvenimo šaltinis. Vestuves grojome ir per Brežnevo laidotuves bei Sovietų Sąjungos sekretoriaus laidotuves, pamenu, kad tekdavo pritylinti garsus, bet tai jokių būdu mūsų nesustabdė. Šito laiko nesigailiu, tai buvo puiki patirtis – susipažinome su skirtingų Lietuvos regionų žmonėmis. Su-laužėme tam tikrus stereotipus apie suvalkiečius, padarėme išvadą, jog

jie visai negobšūs, o puikūs, dosnūs bei rūpestingi žmonės, žemaičiai taip pat nuostabūs žmonės.

Esate „Kaunas Jazz“ festivalio tėvas. Festivalį pradėjote rengti 1991-aisiais, tai buvo gana sunkus laikotarpis ir politiškai, ir ekonomiškai, tad kaip gimė idėja rengti džiaz festivalius Lietuvoje? Galbūt tuo metu tai buvo savotiška laisvės išraiška?

Likimas lėmė, kad nuėjau dirbti į lėlių teatrą, paskui keturiose įkūrėme Lietuvos simfoninį orkestrą, tada jis vadinosi Valstybiniu jaunimo orkestru, vadovaujamas maestro Gintaro Rinkevičiaus. Padirbęs orkestre vėliau grįžau į Kauną, kur mane pakvietė Kauno filharmonijos direktorius. Mano pirmasis darbas buvo suorganizuoti tarptautinės džiaz komandos koncertinį turą, kuriame dalyvavo ir Petras Vyšniauskas, taip pat daugybė tarptautinių muzikantų iš įvairių šalių: Japonijos, Vokietijos, Liuksemburgo. Pirmas turas pastūmėjo džiazą pamilti dar labiau ir paskatino pagalvoti apie džiaz festivalio rengimą Lietuvoje, tad ši idėja kirbėjo seniai. Galima teigti, kad „Kaunas Jazz“ buvo ir yra savotiška laisvės išraiška. Pamenu, jog daugybė žmonių mūsų idėją netikėjo, sakydavo, kad Kaune pramoginės muzikos centre džiazas skamba kaip absurdas, tai buvo kažkas neįtikėtino, neįprasto. Daug kas juokėsi... Žinoma, buvo žmonių, kurie patikėjo, ypač TV3 įkūrėja Liucija Baškauskaitė, kuri tuo metu buvo VDU prorektorė, ir daugybė kitų puikiai žinomų asmenybių, kurios mums padėjo. Po pirmo festivalio žmonės nebesijuokė taip garsiai kaip prieš šios idėjos įgyvendinimą, po trečio, ketvirto – juokas nutilo visai. Taip, sąlygos buvo labai sudėtingos, iššūkių buvo daug, mokėmės, daug ką darėme ne taip, kaip reikėjo.

Kiekvienais metais „Kaunas Jazz“ nu-stebina iš viso pasaulio atvykusiomis džiaz žvaigždėmis. (Pvz., 10 „Grammy“ statulėlių laureatas, žmogus-orkestras Bobby McFerrinas). Kaip pavyksta tokias žvaigždes atvežti į Lietuvą? Kaip tai pavykdavo pirmaisiais „Kaunas Jazz“ gyvenimo metais?

Pirmaisiais metais pirmo ryškumo žvaigždžių programoje nebuvo, pagal reitingus atvykdavo vidutinio lygio atlikėjai, labai geri, bet ne taip plačiai žinomi pasaulyje, lyginant su tais, kurie atvažiuoja dabar. Prikalbindavome atvažiuoti įvairiai. Tuo metu, griū-

vant Sovietų Sąjungai, atlikėjai iš Vokietijos, Prancūzijos, Amerikos, Šveicarijos norėjo tiesiog atvykti į Lietuvą, pamatyti šalį. Tad jie atvykdavo su savo finansavimu. Mes turėdavome pasirūpinti apgyvendinimu, maitinimu. Mūsų honorarus jie tikriausiai traktuodavo kaip dienpinigius. Na, bet komunikacija tuo metu buvo labai komplikuota, jei nebūčiau turėjęs klasiškos draugės, kuri tuo metu dirbo „Lietuvos telekome“, tai būtų buvę dar sudėtingiau. Telefoniniai pokalbiai „ėjo per Maskvą“, faksai irgiėjo per Maskvą. Norint užsisakyti telefoninį pokalbį su užsieniu, ypač su kapitalistinėmis šalimis, nepaisant to, kad Lietuva jau buvo laisva, reikėjo dvi savaites laukti eilėje. Vėliau, atsiradus fakso aparatams (tai buvo prabangos prekė, todėl patys įpirkti dar negalėjome), norint užsakyti faksą, taip pat reikėdavo laukti apie dvi savaites. Kadangi mano draugė dirbo „Telekome“, mano faksas būdavo išsiunčiamas per dieną – tai buvo didžiulis pasiekimas. Vėliau visas gerėjo, fakso aparatams padovanojo mūsų draugai iš Vokietijos. Tuo metu aš nesvajojau, kad tokio lygio žvaigždės, kurios atvažiuoja dabar, kada nors atvažiuos į mūsų festivalį, to net geriausiam sapne nesapnavau, net neleidau sau taip naiviai svajoti.

Praėjusiais metais „Kaunas Jazz“ atšventė 25-erių metų jubiliejų. Festivalis kiekvienais metais evoliucionuoja, 2014 metais buvo įvykdyta džiaz gatvės idėja. 2015 m. į festivalį buvo įnešta dar daugiau spalvų – džiaz šokis, didžėjai, kurie šiuolaikinėmis priemonėmis, vinilinėmis plokštelėmis mik-savo džiaz muziką. Kaip į programą įtraukti elementai pasiteisino? Kokių naujų idėjų, formų galime tikėtis šiais metais?

Mes į savo festivalį žiūrime plačiai. Labai daug dalykų įpiname, prideriname. Turime ne tik džiaz šokį, džiaz madas, bet ir varpų muziką. Pratiname vaikus prie džiaz muzikos. Viskai piešia ant grindinio. Piešdami jie girdi džiazui artimą muziką, tad nuo mažens taip jie yra pritraukiami, o ne atstumiami. Manau, kad blogi mokytojai yra padarę meškos paslaugą jaunimui, nes yra daug žmonių, kuriems džiazas yra tarsi keiksmazodis. Galbūt brendimo laikotarpiu jie buvo supažindinti su jiems nelabai suprantama džiaz muzika, pavyzdžiui, *free* džiaz ar improvizacine. Tikėtina, kad tuo metu jie nebuvo pajėgūs jos suprasti.

Šiomet Jonas Jučas apdovanotas LR Kultūros ministerijos žymeniu „Nešk savo šviesą ir tikėk“.

Kultūros ministerijos nuotr.

Tad mes siekiame nupiešti tikslų kelią jaunimui – nuo lengvesnės džiaz muzikos iki sudėtingos. Vaikai festivalyje pasiklauso džiazui artimos muzikos 10 minučių, kita kartą, tikime, paklausys ilgiau, o ūgtelėjęs ar užaugęs eis klausyti sudėtingos džiaz muzikos, kurios visi nesupranta, nes su ja turi augti. Taigi, turi būti pasiruošęs ją priimti, negalima pradėti nuo sudėtingų dalykų, čia kaip paprastam taksi vairuotojui duoti Formulės 1 mašiną, na, kad ir kiek tu vairavęs, bet iš pradžių nebus lengva.

Šiomet bus organizuojamos fotografijų parodos, jaunojo skulptoriaus paroda. Siekiame jauniems žmonėms suteikti galimybę save realizuoti. Pradėjome rengti koncertus Kauno sinagogoje, taip pat sakralinio džiaz koncertus bažnyčioje, iš pradžių sunkiai, su trikdžiais. Ši idėja pasiteisino, daug netikintų žmonių ateina pasiklausyti koncertų, tad galbūt atėję į maldos namus, jie turi progą prisiliesti prie aukštų vertybių ir galbūt jie tampa gesresni?

Ar tai, ką pasakojote apie suteikiamas galimybes jaunimui, vaikų pratinimą prie džiaz muzikos, yra „Kaunas Jazz“ vykdomos edukacinės programos dalis?

Taip, tai yra edukacinės programos dalis, bet ši programa yra platesnė. Organizuojame meistriskumo pamokas, patyrę menininkai moko pradedančiuosius. Rengiame dažniausiai dvi pamokas. Studentai, mokiniai atvažiuoja iš Vilniaus muzikos mokyklų pasimokyti iš patyrusių menininkų. Jauniems žmonėms tai patinka, nes pamokos yra neklasikinės, netrafaretinės. Studentams bei mokiniams suteikiama galimybė ne tik pasimokyti, bet ir užmegzti pažintis. Pamokos naudingos ir pripažintiems menininkams, nes jie taip pat gali pasisemti daugybės naujų dalykų iš jaunimo. Mėgstu pabrėžti, kad profesorius, kuriam 70 metų gali būti kaip dvidešimties, o kitas, kuriam 30, jau gali būti pasenęs. Manau, abi pusės gauna naudos, vieni iš kitų semiasi patirties. □

Šiame festivalio „Kaunas Jazz“ plakatas

Renata ir Kamanė tarp mėlynuojančių žibučių

Pokalbis su „Draugo“ „Kultūros“ priedo redaktore Renata Šerelyte

„Po sėkmingo pokalbio su 'Draugo' vyriausiąja redaktore Dalia Cidzikaite gavau paskatą pakalbinti 'Kultūros' priedo redaktore Aldoną Žemaitytę". Tai citata iš įvado pokalbiui 'Kultūros' priede („Kultūros kelias 'Kultūros' priedo veidrodyje", 2008.11.8.) Po septynerių su puse metų galiu tą patį sakyti, įrašydamas dabartinių redaktorių pavardes – Ramunę Lapas ir Renatą Šerelytę. Atrodo, kad dabartinė „Kultūros" priedo redaktorė tas pareigas perėmė nuo 2008 m.

Ar mano turima informacija dėl redaktorės pareigų perėmimo metų, paimta iš „Asmenybės – 1990–2015 m. Lietuvos pasiekimai. II dalis" yra teisinga?

Veikiausiai. Reikėtų pasitikrinti, bet kažkur aukštai (ar giliai) nugrūdau šitą solidų žinyną ir dabar man jį sunku surasti tarp gausybės kitų knygų. Turbūt jis padėtas po knygų stirtos apačia, ir jeigu jį pajudinsiu, visas Babelio bokštas sugrius.

Internetu ieškodamas daugiau informacijos apie Jus, radau įdomų aprašymą rajoniniame Kupiškio laikraštyje „Kupiškėnų mintys" (2006.01.21). Tada gyvenote Vilniuje, Olandų gatvės pradžioje, ant kalnelio esančiame namelyje. Svečių prie vartelių nepiktai aplojo šunelis Dikas. Ar tas pats Dikas ir mane aplotų, jeigu pas Jus pasirodyčiau?

Dabar nepiktai aplotų Kopa – smėlio spalvos gražuolė, šarpėjaus ir labradoro mišrūnė. Mat Dikas jau senokai šunų dausose... O namely ant kalnelio Olandų gatvėje tebegyvename ir dabar. Viskas čia pat – parduotuvės, vaistinė, bažnyčia, laidojimo rūmai ir psichikos sveikatos centras. Už kelio likos žingsnių – vaizdingi kalneliai (Pavilnių regioninio parko juosta), pavarai mėlynuojantys nuo žibučių ir baltuojantys nuo plukių, taigi pasi vaikščioti su Kopa tikrai yra kur. Iki Katedros aikštės pėsčiomis – penkiolika minučių. Ir nors priklausome Antakalnio seniūnijai, bet mūsų namai stovi tokioje vietoje, kur susikerta Užupio, Žirmūnų, Senamiesčio ir Antakalnio ribos. Turiu dar pridurti, kad turime ir savą kiemą – miesto centre tai yra prabanga. Prasidėjus pavasariui, prasideda karštingas gėlių pirkimas ir sodinimas – toks besaikis, kad galima pavadinti manija. Ir kai nebelieka vietos ant žemės, tada gelės ir prieskoninės žolės keliauja į vazonelius ant namo sienų.

Jums būnant trylikos metų Kupiškio rajono laikraštis atspausdino Jūsų eilėraštį „Uršulės katinas", kurį kaimynai ir aplinkiniai prieštaringai sutiko. Kaip ten iš tiesų buvo? Ar tai Jūsų, kaip rašytojos, kelio pradžia?

Na, patį pirmą eilėraštį parašiau būdama aštuonerių, gal devynerių metų, nešiau parodyti mamai, bet mama tada virė sriubą, maišė puodą samčiu ir į mano entuziazmą sureagavo gana skeptiškai: „Et, tokių eilėraščių prirašo visi vaikai." Manau, kad ji buvo teisi. Nuo pirmo bandymo iki profesionalios karjeros – ilgas ir sunkus kelias... Ir nebūtina tame kelyje tik drąsinti ir palaikyti. Neblogai, jeigu kas paglosto prieš plauką.

„Uršulės katinas" dėka tapau mies-

Kauno Vinco Kudirkos viešojoje bibliotekoje, prieš susitikimą su skaitytojais

Olandų gatvės kiemelis. Kamanė, Renata ir Kopa.

Dovilės Vaišvilaitės nuotr.

telio įžymybe. Turbūt tokia tapo ir kaimynė Uršulė, tačiau vargu ar jai patiko. Graudenosi, pasigavusi mane prie tvoros – na kam reikėjo šitaip mane išgarsinti... O katino likimas – niūrus. Nuskendo mūsų šulinys per morčių, ir dar ne vienas, o su kitu katinu. Visą savaitę gėrėm vandenį ir stebėjome, kad jis pilnas kažkokių keršų gaurų...

Reiktų pilnos skilties tik išvardinti Jūsų pasiekimus ir apdovanojimus. Mane sudomino Jūsų laisvalaikio užsiėmimai – sportas, senasis lietuvių kulinarinis paveldas, piešimas, koliažų kūrimas. Tikėjau čia rasti ir skaitymą, bet jis nepamintas. Turbūt skaitymą laikote rašytojos ir literatūros kritikos darbu, o ne džiaugsmingu laisvalaikiu. Ar to laisvalaikio dar surandate?

Sunku būtų pavadinti skaitymą vien laisvalaikio užsiėmimu ar suvokti jį kaip hobi. Bet skaityti knygas, kurias nebūtina perskaityti (apie kurias nereikia rašyti recenzijų, atsiliepimų ir pan.) – iš tiesų didelis džiaugsmas. Tai dažniausiai būna klasika (J. Miltonas, Dantė, G. K. Chestertonas, S. C. Lewisas, E. A. Poe, W. Faulkneris, F. Rabelais, Ch. Bronte ir kt.) ir literatūra, skirta vaikams (nors šioje srityje prileista daug šlamšto, tad reikia atsirinkti). Neretai būnu komisijų, vertinančių rankraščius, narė (PK serijos, kurią leidžia LRS leidykla, pernai buvau paauglių literatūros konkurso ko-

misijos narė ir t.t.), taigi ir čia to skaitymo – per akis. Rankraščius sveriamė kilogramais; užtat dvidešimt du prozos rankraščius, skirtus PK serijai, LRS vairuotojas atvežė man į namus. Ne mano trapiems moteriškiems pečiams tokia našta.

Sporto (stengiuosi nors tris kartus per savaitę pabėgioti) nelaikau laisvalaikio užsiėmimu – tai viena iš disciplinų, padedančių susikoncentruoti, išlaikyti dienos ritmą, neaptingti. Jeigu nebūtų buitės, atsirastų laiko ir kitiems pomėgiams – pavyzdžiui, dailei, labai pasiilgstu piešimo paprastu pieštuku – tačiau viską spėti sunku... O kiek dar Vilniuje puikių renginių ir vietų, kur galima praleisti laiką – kur ten visur suspėsi...

Yra manančių, kad redaguojant nėra laiko rašymui, o rašant – nėra laiko redagavimui. Šiuo atveju Jūs esate didelė išimtis. Kaip tuos skirtingus „amatus" suderinate?

Tai juk labai susiję dalykai. Pažįstu daugybę kolegų – poetų, rašytojų – kurie yra ir meno bei kultūros (ir ne tik) leidinių redaktoriai ar darbuotojai. Taigi tikrai nesu išimtis. Juk esame rašto darbininkai – turime ne tik parašyti profesionalų grožinį tekstą, bet ir išmanyti kalbos dalykus, jausti kalbą, pagaliau – turėti platų kultūrinį (ir ne tik kultūrinį) akiratį, atskirti gerą tekstą nuo blogo ir t. t. Čia

ne tik pašaukimo, bet ir amato – patirties ir įgyto išsilavinimo – dalykai.

Kokiomis aplinkybėmis perėmėte „Kultūros" priedo redagavimą?

Susitikome su Aldona Žemaityte, ji mane pakalbino tokiu darbu, paskyrė bandomąjį laikotarpį, ir, regis, taip viskas prasidėjo. Aišku, iš pradžių labai jaudinausi. Ne viskas sėkmingai klostosi. Ypač techniniai dalykai... Nusiunčiau maketuotojui Jonui Kupriui kažkokių siaubingų pirmuosius failus... Jonas supratingai patarė, ką ir kaip geriau padaryti. Jis labai padeda ir šiandien – neišsivaizduoju priedo be Jono.

Ką atėjusi radote, ką norėjote palaikyti ir kaip norėjote priedą pakeisti, pagerinti?

Teko vartyti nemaža senųjų „Draugo" numerių Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje, nemaža priedo numerių man davė Aldona, kad susidaryčiau išpūdį, kokio pobūdžio tai leidinys, kam skirtas, kas yra jo skaitytojai. Buvo neramu, ar sugebėsiu taip profesionaliai ir atsakingai dirbti, kaip dirbo Aldona, ar sugebėsiu taikyti aukštus kriterijus vizualinei priedo pupei ir, žinoma, tekstams... juk keisti ir gerinti gali tik tada, kai įgauni patirties ir susivoki, o ne taip, kaip daro komunistai (ar anarchistai) – viską sugriauti ir statyti iš naujo...

Gal tas atėjimas ir Jus kaip nors pakeitė?

Geležinė disciplina. Žinau, kad numeris turi išeiti, net jeigu sergu ar turiu kur nors išvykti. Jeigu nėra medžiagų, turiu kažką sugalvoti, gal ir pati parašyti. Susitaikiau su mintimi, kad dviejų dienų savaitgalio niekada neturėsiu – arba šeštadienis, arba sekmadienis bus darbo diena. Būna, kad dirbu ir visą savaitgalį – jeigu būna sunkesnės medžiagos ar jų trūksta ir reikia kažką sugalvoti.

Prieš aštuonerius metus savo pasikalbėjime su „Kultūros" priedo redaktore teigiau, kad kai kurių skaitytojų nuomone, kun. dr. Kęstutis Trimakas redaguotas priedas būvęs per sausas, su neįdomiais rašiniais apie filosofines, teologines bei religines temas. Po jo dirbusi redaktorė kritikuota už tai, kad per didelį dėmesį skyrė Lietuvos kultūrinim gyvenimui. Buvo skundžiamasi, kad taip skriaudžiami meno, literatūros ir mokslo proveržiai išeivijoje, ypač JAV. Panašių atsiliepimų tenka nugirsti ir dabar. Kaip Jums visa tai atrodo? Kokia yra pagrindinė Kultūros priedo užduotis?

Kultūra neturi sienų – jeigu mes norime ją kažkur uždaryti, nesvarbu, JAV ar Lietuvoje, tai galbūt kažkas ne labai gerai su mūsų kultūrine savivoka. Pagrindinė priedo užduotis – Lietuvos kultūros pasaulyje ir pasaulio kultūros Lietuvoje bei išeivijoje skleidyti, į tai įeina ir įvairios meno sritys, ir mokslas, ir teologija bei religija, ir lietuviškumo bei nacionalumo samprata, ir kultūros refleksijos, ir kultūrinė polemika, ir daugelis kitų dalykų.

Žinoma, įvairius kultūros renginius išeivijoje būtina minėti, rašyti apie juos. Esu visa širdimi už tai. Labai laukčiau tokių parašymų. Be to, modernių technologijų laikais juos visai nesunku ir paprasta atsiųsti. Bet

negaunu jokių rašinių, tik girdžiu nusiskundimus, jog priedas „skriaudžia“ išeivijos kultūrinį gyvenimą. Tai gi man tiesiog peršasi išvada, kad arba niekas nenori, arba tingi rašyti. Šiaip ar taip, tai nelengvas darbas, reikalaujantis kultūrinių igūdžių ir raštingumo.

Kreipiuosi į besiskundžiančius ir sakau – laukiu iniciatyvos ir jūsų konkrečių darbų. Nebijokite rašyti apie tai, kas jums įdomu, kas rūpi. Bendromis jėgomis tekstus paruošime. Svarbu, kad jų būtų.

Vienoje LRT laidoje („Mama, kuri rašo“, aut. Marius Ivaškevičius, 2001 m.) sakėte, kad nenorite keistis, bet norite tobulėti. Ar tai būtų galima pritaikyti „Kultūros“ priedui?

Tikrai taip sakiau?... Keista... Ką aš čia turėjau omeny – savo temperamentą ar charakterį?.. Na, bet jeigu jau rimtai – tobulumas yra siaubingas dalykas. O perfekcionistai neretai būna nelaimingi. Tad užteks kuklių norų. Svarbiausia – išlaikyti profesionalumo kartelę. Nenusileisti iki sienlaikraščio lygio. Tai pakankamai sunku, nes gerai rašančių (o ne rašinėjančių) žmonių niekada nebuvo per daug. Tuo labiau – disciplinuotų ir suinteresuotų. Kita vertus, ir turinčių originalų požiūrį į kultūrą, kultūros jausmą – teksto klaidas galima ištaisyti, rašinį – suredaguoti, čia nieko baisaus, bet kad nedaug tokių žmonių yra, štai kur bėda...

Rašėte, kad iš asmeninių žmogaus savybių Jums daugiausia imponuoja drąsa, kuklumas ir humoro jausmas. Spėju, kad tos savybės praverčia ir redaguojant priedą. Kas šiame darbe suteikia daugiausia pasitenkinimo?

Savaitgaliais paprastai rašau vedamuosius. Kai randu gerą temą ir dar stilistiškai pavyksta, tada iš tiesų būna smagu. Smagu, kai gaunu ne aprašomąjį, o tekstą „su apmąstymais“, su humoro kibirkštėlėmis, su savita stilistika... Kadangi dar ankstyvoje vaikystėje „leidau“ laikraštį „Žaibas“, kuriame buvo visokių linksmų nesąmonių ir, aišku, mano kūrybos (fantastinių apysakų, eilėraščių, gaudų, piešinių...), tai ir dabar žavi viskas, kas keista, neįprasta, prieštaringa... Užtat ir į kultūrą dažnai žvelgiu kaip į savotišką žaidimą, šėlsmą, eksperimentą – ne viskas gi turi būti baisiai rimta ir nuobodu. Seniau gaudavau iš pono Visvydo žavių renginių aprašymų – būtent su ta žaisme, su kibirkštėlėmis.... Bet taip parašyti gali tik talentingas žmogus, ir negana to – ne flegmatikas ir ne perfekcionistas...

Tuo pačiu – kas tiesiog „iš proto varo“ arba bent sveikata gadina?

Blogi tekstai. Tada nuo kompiuterio mano katės ir šuo, o ir visi kiti šeimynykščiai girdi dantų griežimą ir niūrų murmesį, kartais ir kokią lotynišką ar rusišką frazę, na, kad ir „sit transit gloria mundis“.... Rusiškos nečiuosiu.

Ko pageidautumėte iš skaitytojų bei bendradarbių?

Vargu ar galiu ko pageidauti iš skaitytojų – nebent supratimo, kad redaktoriaus kelias nėra rožėmis klotas...veikiausiai skaitytojai gali ko nors pageidauti iš redaktoriaus, ir tai jų teisė.

Na, o bendradarbiams noriu nuoširdžiai padėkoti, ypač ištikimiausiems – jeigu ne jie, priedo nebūtų.

Paskutinis klausimas – su humoro gaidelė. Prieš beveik dešimtį metų turėjote rainą katę, bet be vardo. Kokį vardą ji gavo? Jei liko bevardė, tai siūlyčiau Uršulę, omeny turėdamas „Uršulės katiną“, nuo kurio prasidėjo Jūsų rašymas, kūryba, išėjimas į žmones.

Toji katė tebėra, tik ji ne raina, o trijų spalvų – baltos, juodos ir rudos. O su vardu jai sekėsi sunkiai, dažniausiai ji buvo Katė, ir tiek. Kažkaip nelipo jai nei Drugelis (juk ne katinas, katė), nei Butterfly, nei Margo. Veterinariniame pase jos vardas – Kamanė. Na, bent tiek... Šiaip puiki katė, labai mane myli. Prisimenu – tupi tokia mažiuokė turguj ant prekystalio (tada kačiukus laisvai, be leidimų – taigi nelegaliai – pardavinėdavo turguje) ir žiūri tuo ypatingu žvilgsniu, kuris sako – aš tave išsirikau, paimk mane iš čia.

O raina katytė pas mus atsirado prieš aštuonis mėnesius – dukra atvežė iš kaimo (iš to paties Kupiškio rajono, garsaus katinais) su kitais šešiais kačiukais, išgelbėjo nuo mirties. Tuos šešis išdalijo, o mums liko pati akiplėšiškiausia ir narčiausia. Dukra davė jai Kleo vardą, bet aš vadinu ją arba Klevute, arba Varnalėša. Varnalėša todėl, kad kai buvo maža, įsikabindavo nagais į drabužius ir niekaip negalėdavai jos nukratyti – kabodavo it koks pilkas ir dygus varnalėšos „guzikas”...

Ačiū Jums už išsipasakojimą, už progą skaitytojams su Jumis arčiau susipažinti. Ačiū už kultūringą pokalbį apie „Draugo” „Kultūrą”.

Kalbėjosi **Romualdas Kriaučiūnas**

Arūnas Šapkus

– vienas iš šiomet
M. K. Čiurlionio
galerijoje surengto
„Poezijos
pavasario“
dalyvių ir autorių.

**Supažindiname
skaitytojus su jo kūryba.**

* * *

Mama, nežinau, ką sakyt dar galėčiau

Vakara is dargana,

O rytais vėl rasa ant langų.

Kartais griezlė

Melodiją atneša liūdną.

Kartais Paukščių Take

Aš skaičiuoju žvaigždes,

Kartais gaila,

Gaila, kai žvaigždės ten miršta.

Bet guodžiuosi mintim,

Mama, tu amžinai man gyva.

* * *

Lietaus lašelyje

Skaidriam

Nuskęsta liūdesio

Sonetai.

Nurieda mintys

Kaip lietaus lašai,

Delnais nubraukiam

Nuoskaudų šešėlius.

Praeina lietūs,

Baigiasi naktis.

Prabunda rasos

Sidabrinės.

Nulyja smilkinius

Šarma,

Ir mes į tylą

Vėl išeiname po

Vieną.

Dabar klausais, kaip

Paukščiai kalba.

Ir tu giesmė, tokia

Skambi.

Galbūt pavargstame

Mes kartais svaigiai,

Galbūt sunku mums

Būti savimi.

Arūnas Šapkus

* * *

Praeina dienos.

Laikrodis ant sienos

Negailestingai atskaičiuoja minutes.

Išblunka atminty vardai,

Pavargę rankos

Dar glosto fotografijas senas.

Medinis lieptas, senas, atkartoja

Skubius žingsnius, užgęstančius nakty.

Akis užmerkęs sugrįžtu į tolius –

Praėjusias dienas, svajones ir sapnus.

Senelio sodas, rytmečio rasa.

Ir brydės mano

Rūko apkabintoj pievoj...

O vakarais švelni mamos ranka

Paglosto galvą, meiliai pabuciuoja...

Mokyklos suolas, pirmas bučiny,

Bemiegės naktys – kaip sulaukt rytojaus

Aš pasiruošęs skrist į tolius...

Kiek daug naivumo, kiek vilčių

Aš alkanas neatrastų pasaulių,

Tegul apgautas, meile vis tikiu,

O ji – drugelis ant šviesesnio laužo...

Praeina dienos.

Laikrodis ant sienos

Gyvenimo ritmu dienas skaičiuoja vėl.

Tegul išbluko spalvos, bučiniai karšti,

svajonės...

O aš senelio sodą vėl sapnuoju...

NAUJOS KNYGOS

ZUIKIAI - SIAUBINGI PADARAI

Renata Šerelytė

Regimantas Tamošaitis. *Vien tik zuikiai naktį*. Esė. – Vilnius, Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2016

Juokinga būtų, jei pasitelkčiau kokius nors protingus instrumentus Regimanto Tamošaičio esė preparuoti, nes apie tuos instrumentus, regis, ir pats autorius turi susidaręs savo nuomonę („Mitologinė erdvė ir semiotika“, 150 p.) ir metodologiniu preparavimu jo nenustebinsi. Pats gražiausias dalykas šiose nenusibostančiose skaityti esė – kad autorius ne tiek stengiasi paaiškinti gyvenimą, kiek pastebėti jo grožį ir paradoksalumą. Kitąsyk net šūktelti norisi – taip, taip, ir aš tam pritariu, gryna teisybė!.. Pavyzdžiui, prasminga žiūrėti, kaip žydi raktažolės ar dangumi plaukia debesys, ir ne dėl to, kad tai kažką reikštų, o dėl to, kad tai vyksta. „(...) nuostabu visa tai. Viskas vyksta be žodžių. Tiesiog vyksta. Ir ne bet kur, o mano tikrame gyvenime“ („Mea culpa“, 130 p.).

Ir jeigu raktažolės keistų tiršta vidurvasario lapija psichiatrinės sode, o debesys – taurė dar tirštesnio juodumo „Grimbergenas“, viskas būtų taip pat; viskas vyktų, ir netgi nesvarbu, ar čia būtų nebylios nuostabos, ar nebūtų. Ir autoriaus atveriamos atminties proteršos – kažkokios kitokios, nei esi praręs skaityti daugelio autorių raštuose, kuriuose jiems, autoriams, svarbu sukurti savo legendą ir išpūdingai pasirodyti. Nors autorius, regis, pasakoja apie save, savo vaikystę, šeimą, draugus, taigi pasaulis turėtų tilpti asmeninio žvilgsnio kevale, atsiveria visa tai, kas yra už to kevalo ribų, netgi tai, ko galbūt nėra, ką tik nujautė ten esant. Mitinis šiurpas, transcendencija, paradoksas, mįslės, sapnai. Anava esė „Transcendencijos svaigulys ir galvalai“ autorius mini tūlą Vacį, kuris, išlakes butelį, „iš žmogaus virsdavo suoleliu“ (18 p.), ant kurio jo sugėrovai patogiausiai pasidėdavo kojas. Šitas daiktu virtęs žmogus, ko gero, kur kas daugiau suprato apie transcendenciją nei visa šutvė filosofų, nes realybė jam buvo visai neįdomi ir jis siekdavo kuo greičiau

nuo jos atsijungti.

Nuostabu, kad autorius knygoje nesimėgauja savo intelektu (jeigu skaitytojui kartais kiltų toks įtarimas, tegu pasiskaito paskutinę rinkinio esė „Literatūra tau ir man“). Ir dėl visai paprastos priežasties – to neleidžia sveika autoironija, kartais galbūt perauganti į sarkazmą, kai autorius imasi (visgi!) instrumentinio kapitalizmo ir vartotojiškos rinkos tyrimo. Tačiau tai galima atleisti, nes autoironija – retas paukštis šių dienų literatūroje, ypač populiariojoje, persmelktoje pozityvaus infantilizmo, traktuojančio ironiją ir jos atmainas kaip neabejotiną blogį.

Esė vertingos ir savo mintimis, galinčiomis įžiebtį šokią tokią polemiką dėl nacionalinio charakterio ir nacionalinio epo, kurie, kaip atskleidžia realybė, glaudžiai susiję apskritai su struktūriniais, pamatiniais dalykais ne tik lietuvių *tautos*, bet ir lietuvių *nacijos* gyvenime. „Mat esame valstiečių kultūra (...) Vals tiečiai sėslūs, niekur nekeliauja, nepatiria nuotykių, nedalyvauja istorijoje ir romanų nerašo. Samanotoje bakūžėje suspausta dvasia niekada nematė pasaulio, jai lieka tik liaudiškas lyrizmas, tik daina gaudyn ir nuostabyn“... („Šviesa tunelio gale“, 100 p.). Kokie puikūs žodžiai, ir dar artėjant rinkimams. Verta pacituoti ir daugiau. „Lietuviai ne tik epo neturi, jie ir savo namų nesugeba išsaugoti. O šiandien – ypač. Atplėsti nuo žemės tie žmonės nebesugeba subręsti. Daug Lietuvoje gražių pabirų dalykų, bet jokios epinės sąmonės, jokios tautą vienijančios dvasios. Žemės kurmio genai nesugeba aprėpti pasaulio visumos“ (100 p.). Ir ką čia bepridursi?.. Kai eisit į rinkimus, atsiminkit tai.

Ir vis dėl to – kodėl ši knyga pavadinata „Vien tik zuikiai naktį“?.. Filosofo tekste juk net ištiktukas daug ką reiškia, o čia – net du įsakmūs vienskiemeniai žodžiai prieš daiktavardį... Gal švelnūs pūkuoti žvėreliai turėtų „suminkštinti“ nykios nakties įvaizdį?.. Pažiūrėkime, ką autorius sako apie zuikučius. „Kaip baisiai jie kvykdavo po aukštu žvaigždėtu dangumi, apimti savo kvaילו rujojimo kvaitulio. Atrodė, kad rujoja apsėsti mirties baimės, kad visas jų geismas – iš siaubo. Kuo daugiau siaubo, tuo stipresnis geismas, bet gal atvirkščiai“ („Apie gyvenimo kokybę. Seserys“, 33 p.). Ir dar – „tas klaidus kiškis yra nerimo, chaoso ir nežmogiškumo simbolis. Kažkoks žmogų persekiojantis iracionalumas, tikra bjaurybė“ („Ateina ir praeina“, 211 p.).

Taigi nakties įvaizdis – tik švelni širma, už kurios tamstų laukia tikrasis blogis žvairomis zuikio akimis. Ir joks čia paradoksas, kad zuikis iš neraštingos pagonybės sėkmingai persikėlė į mūsų laikus ir netgi užima svarbią religinių švenčių dalį. Juk jis, kaip rašo Regimantas Tamošaitis, įkūnija geismą ir siaubą. Naktį, kurioje žmogus turėtų rasti atilsį po sunkaus darbo, sapno ramybę, dvasios prieglobstį ar vizijos kibirkštį, dabartės klykia ir rujoja *vien tik zuikiai*.

Literatūra ir menas, 2016.05.06

Humanitarinių mokslų daktaras, VU Lietuvių literatūros katedros docentas, rašytojas, literatūrologas Regimantas Tamošaitis

Regimantas Tamošaitis

Kada nors ateis tokia diena, kai aš nuolankiausiai atsiprašysiu viso pasaulio ir visų žmonių, atsiprašysiu lenkdamasis iki žemės:

– Atleiskite man, kad buvau apsimetėlis, kad visus kvailinau, daug metų apgaudinėjau melu, kad esu literatas. Kad neva moku aiškinti literatūrą, kad išmanau jos subtilybes ir kad sukinėjusi tikrų literatų bendrijoje, tarsi būčiau joje gimęs. Ne tik sukinėjusi, bet dar drįstu postringauti apie ją, tarsi būčiau koks mokslinčius. Su metais ši kaltės našta mane vis labiau slegia, ir kada nors galiu neišverti, kada nors galiu pratrūkti. Pratrūkčiau ir dabar, bet dar turiu mažų vaikučių, tai mane ir sulauko nuo viso gyvenimo išpažinties. Bet kada nors vis tiek pasakysiu: atleiskite, atleiskite! Man tik rūpėjo išmaitinti vaikus, išlaikyti šeimą...

Iš tikrųjų visada dariau tik viena: mažiau patyliukais apie gyvenimą, ir kartais tas įkryrus mąstymas apie gyvenimą sutapdavo su mąstymu apie literatūrą, nes gyvenimas ir literatūra kažkaip sutampa, jie lyg auga vienas iš kito, lyg atsispindi vienas kitame. Taigi netyčia mano mąstymai apie gyvenimą aprėpdavo ir literatūros sferą, tačiau tai man neduoda teisės laikyti savęs nei literatu, nei literatūros mokslininku, tuo literatūros teorijų vergu ir kultūros kankiniu. Ne šventai tinginystei visa tai. Savo buvimu tarp literatų aš profanuuoju kūrybą, kuri mano broliams plunksnuočiams yra šventas reikalas. O literatūros teorijos mane ypač erzina, jos mane vargina, esu linkęs nuo jų nusigręžti. Aš ir nusigręžiu nuo tų teorijų, aš ir pamirštu jas, išmetu iš galvos tą pačią akimirką, kai tik baigiasi paskaita ar koks nors kitas mano apsimestinis panašių reikalų dėstymas.

Žinoma, kol tos teorijos žiburiuoja mano sąmonės galaktikose, jos man būna įdomios, tokios tolimos, daug žadančios – *ir jų regėjimais žaivies tu pats*. Bet šiaip jau man labiausiai patinka gulėti ir žiūrėti į lubas. Iš visų didžiųjų filosofų veiklos, kiek esu skaitęs, šis Rene Descartes'o pomėgis man labiausiai prie širdies, ir jis, atrodo, bus pats prasmingiausias. Taip keliaujama tiesiai į dangų. Nes tarp tavęs ir tarp dangaus – vien tik lubos, ir jokių paistalų.

Juk ir numirė šis didis mąstytojas tada, kai buvo išluptas iš lovos ir priverstas skaityti filosofijos paskaitas ankstyvais rytais vienai įnoringai, žinių geidžiančiai karališkos kilmės paneli. Štai ką reiškia neteisingas mąstymo režimas, žmogaus prigimties prievartavimas.

Dar man patinka žiūrėti, kaip vasarą žydi raktažolės. Kaip dangumi plaukia debesys, judėdami iš niekur į niekur. Kaip tekšteli atsitiktinis lašas giliame šulinyje. Bet visa tai – praplaukusios vaikystės žaidimai, ir nors mano pomėgiai nepasikeitė, nūnai esu priverstas juos slėpti.

Žiūriu, likęs vienas, į visokius tokius reiškinius, ir juokas ima. Nuostabu visa tai. Viskas vyksta be žodžių. Tiesiog vyksta. Ir ne bet kur, o mano tikrame gyvenime. Žinoma, kurio niekas nemato.

Ištrauka iš esė „Mea culpa“

Šilavoto „Davatkynas“ ir skulptūrų takelis

Viktorija Lincevičiūtė

2016-ieji Lietuvos Respublikos Seimo paskelbti Bendruomenių metais. Šiais metais svarbu įprasminti Lietuvos miestuose ir miesteliuose, kaimuose ir bažnytkaimiuose esančias bendruomenes, skatinti jų bendravimą. Lietuvoje yra vietų, kur bendruomenės aktyvios, kurių idėjų nešėjai siekia išsaugoti vietos istoriją, puošti kraštą, padaryti jį jaukų ne tik vietiniams gyventojams, bet ir atvykstantiems turistams. Tokių vietų Lietuvoje yra nemažai, viena iš jų – Šilavotas. Šią vietovę ne viename „Draugo“ numeryje yra aprašiusi kraštiečių, Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė, rašytoja, Šilavoto kultūrinės dvasios palaikytoja Aldona Ruseckaitė. Bet tiems, kas nėra skaitęs ar girdėjęs apie šią vietą – trumpai pristatysiu.

Šilavotas – bažnytkaimis Prienų rajone, Suvalkijos etnografiniame regione. Smailiabokštė, neogotikinio stiliaus Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia – kaimelio simbolis, puikiai matoma keliolikos kilometrų spinduliu, nes kaimas įsitaisęs Šilavoto kalvagūbrio keteroje. Pirmųjų gyventojų pėdsakai Šilavoto teritorijoje aptinkami jau akmens ir bronzos amžiais. Tokia hipotezė keliami iš atliktų Pažarsčio pilkapių (esančių už nepilno kilometro nuo kaimo) archeologinių tyrinėjimų, kuriuos vykdė archeologas Mykolas Michelbertas 1975–1976 m. Tyrinėjimų metu pilkapių sąmpiluose rasti akmens amžiaus gyvenvietės pėdsakai.

Daugelį metų kaimas teturėjo kelis ūkius ir nebuvo plačiai minimas. 1782 m. priklausė Klebiškio raktui, jame buvę 4 dūmai. Iki XIX a. kaimas plėtėsi nežymiai. Tačiau viskas ėmė keistis, kuomet Šilavotas tapo parapijos centru 1895 m. Jau po kelerių metų, 1902 m., jame pastatoma bažnyčia, atidaroma parapinė mokykla, atsiranda viešo kultūrinio gyvenimo įstaigų. O ir pati kaimo bendruomenė Šilavoto įkūrimą sieja su bažnyčios pastatymu – parapijos įkūrimu. Čia reikia pažymėti, kad prie Šilavoto kaimelio tapimo kultūriniu ir dvasiniu centru žymiausiai prisidėjo energingas ir darbštus pirmasis Šilavoto parapijos klebonas – kunigas Antanas Radušis. Tai jis organizavo bažnyčios statybas, kviedamas parapijiečius prisidėti prie darbo, ieškojo reikiamos medienos, rėmėjų daug kainavusioms bažnyčios statyboms.

Pastačius bažnyčią kun. A. Radušis neatsipūtė pats ir neleido aptingti parapijiečiams. Ėmėsi dar vieno projekto – apšodinti smėlio kalvas pušimis, maumedžiais. Naujasodžio kaime bei šalia bažnyčios kartu su vietiniais gyventojais pasodinta 12 000 medelių, tarp kurių Lietuvoje tiek tuo metu, tiek ir dabar retos pušaitės švelniais spygliais – veimutinės pušys.

Veiklus parapijos klebonas ne tik rūpinosi apylinkių grožiu, sielovadine veikla, bet ir parapijiečių kultūriniu švietimu bei lietuviybės išsaugojimu. Jis platino slaptają spaudą, lietuviškas knygas. Prisidėjo prie laikraščio „Varpas“ leidimo. Buvo leidimo komiteto narys, 1892 m. dalyvavo varpininkų suvažiavime. Bendradarbiavo leidžiant periodinę spaudą – „Tėvynės sargą“, „Šaltinį“ ir kt. 1905 m. dalyvavo Didžiojo Vilniaus Seimo darbe. Bičiuliavosi su savo bendramoksliais iš Marijampolės laikų Jonu Basanavičiumi, turėjo bendrą interesą – rūpinosi senosios kultūros išsaugojimu.

Šiuo laikotarpiu atokiau kaimo, už gero puskiometrio, kūrėsi pamaldžių moterų bendruomenė. Pirmoji – Marijona Dabrišiūtė – čia apsigyveno 1895 metais. Antroji – Marė Gelčytė – atsikėlė apie 1898 metus. Išpirkdamos žemę iš ūkininko Petro Matusevičiaus, čia statėsi sau būstus ir kitos pamaldžios moterys. Nepaprastu pamaldumu išsiskyrė Ona Marcinkevičiūtė, Marė Dabrišiūtė, Ona Zieniūtė, Ona ir Marytė Kuklieriūtės, Ona Mildažytė (Simano), Ona Mildažytė (Jokūbo), Anelė Mioldažytė, Magdė Matusevičienė.

Vienu metu šioje vietoje stovėjo 7 gyvenamieji

Rimantės Butkuvės angelas

Aldonos Ruseckaitės nuotraukos

Švč. Mergelės Marijos Maloningosios skulptūra.

namai, vieni jų didesni, kiti labai maži. Daugiau nei šimtmetį čia gyveno moterys, apylinkės žmonių vadintos davatkėlėmis. Ne veltui vadino taip meiliai. Jos ne tik kiekvieną dieną dalyvavo šv. Mišiose, talkino kunigams bažnyčioje, tvarkė liturginius rūbus, ruošė vaikus priimti Švč. Pirmąją Komuniją, bet ir daug savo laiko skyrė parapijiečiams. Kiekviena kaimo moteris žinojo, kad davatkėlės visuomet gali išmokyti austi, siūti, siuvinėti, megzti ir išklausti sunkią valandą... Mažučiuose namukuose jos priimdavo per žiemą pagyventi tuos vaikus, kuriems mokykla buvo toli nuo namų. Davatkėlės buvo geranoriškos ir rūpinosi parapijos žmonėmis – kiekviena turėjo ligonį, kurį lankydavo, juo rūpinosi ir slaugė.

Neformalus vienuolynas, vietos bendruomenės vadintas Davatkynu, veikė visą šimtmetį. Čia gyveno poeto Gintauto Dabrišiaus, žymaus miškininko Petro Dabrišiaus giminaitės, viena jų pati pirmoji ir apsigyveno šioje vietoje. 1999 metais mirus paskutiniajai davatkėlei, Davatkyną paveldėjo šių eilučių autorės mama – Danguolė-Marija Lincevičienė (Dabrišiūtė). Nebelikus šios vietos gyventojų, nameliai nebuvo apleisti. Priešingai – imta rūpintis unikalios vietos išsaugojimu. Joje pradėjo lankytis tapytojai, poetai, ramybės ieškantys žmonės bei turistinės grupės ne tik iš Lietuvos. Neilgai trukus, 2007 metais, Davatkynas tapo Prienų krašto muziejaus padaliniu. Per daugiau nei dvidešimt metų ši vieta tapo žymiausiu kultūriniu ir turistiniu centru Prienų rajone. Joje jau įvyko dvylika profesionalių menininkų plenerų, aštuoni Tarptautinio poezijos pavasario susitikimai, „Muziejų nakties“, „Muziejų kelio“ renginiai, spektakliai, knygų pristatymai, bendruomenės susitikimai. Į vykstančius kultūrinius renginius susirenka gausus būrys vietinių apylinkių gyventojų. Šią vietą pamėgė ir žmonės, gyvenantys Kaune, Vilniuje, Alytuje, Marijampolėje.

Išlikusiuose nameliuose yra įrengtos ekspozicijos. Viename įrengta sakralioji ekspozicija – liturginiai rūbai, maldynai, paveikslai su šventųjų atvaizdais, devocionalijos. Kitame – davatkėlių buitį atspindinti ekspozicija. Trečioji ekspozicija – moteriškieji daiktai ir rakandai. Atstatytoje „pašiūrėje“ – vyriškieji darbo įrankiai.

Davatkyną aplankyti vilioja ir čia esantis unikalus Davatkėlių takutis, vedantis iš Davatkyno į Šilavoto bažnyčią. Tikriausiai kyla klausimas, kuo šis takelis ypatingas... Šis takelis jungė šilavotiškius ir davatkėles. Juo kiekvieną dieną pamaldžios moterys iš Davatkyno keliaudavo į bažnyčią, tai yra tarsi simbolis krikščionių tikėjimui, keliui į Dievo namus. Be to, takelis yra vaizdingoje vietoje, kur Suvalkijos toliai jo aukščiausioje taške matomi net dvidešimties kilometrų atstumu.

Nukelta į 8 psl.

Kultūros kronika

Gegužės 19 dieną Romoje, Ex Elettrofonica galerijoje bus atidaryta pirmoji personalinė lietuvių menininko Kipro Dubausko paroda *Take as Much as You Can Carry*. Tai projektas, skirtas konkrečiai vietai, susijęs su to paties pavadinimo Kipro Dubausko filmu, nufilmuotu ant 16 mm kino juostos tarp Lenkijos ir Lietuvos. Kertinis parodos objektas yra oranžinis vandentiekio vamzdis, kuris sujungs galerijos vidų su išore. Kitas parodos objektas – itališkas motoroleris – bus pastatytas gatvėje priešais charakteringą galerijos „Ex Elettrofonica“ ovalų langą. Motoroleris simbolizuoja „paminklą“ arba „anti-paminklą“, kurį menininkas dedikuoja Romos miestui.

Kultūros ministerijoje iškilmingu uždarymo renginiu baigėsi net aštuonis mėnesius trukęs Lietuvos ir Norvegijos projektas „Kultūra visiems“. Kultūros specialistai dalijosi vertinga senosios norvegų ir lietuvių liaudies tradicijų autentiškumo išsaugojimo bei sklaidos patirtimi, turėjo galimybę pasimokyti vieni iš kitų. Norvegijoje valstybė didelį dėmesį skiria paveldo išsaugojimui, remia su tuo susijusius darbus, to skatino siekti ir mūsų specialistus. Tikimasi, kad įgyta patirtis tik dar labiau skatins kultūros darbuotojus mokytis visą gyvenimą ir nuolat atnaujinti savo žinias, domėtis kitų šalių patirtimi bei inicijuoti panašaus pobūdžio projektus.

Gegužės 13–21 d. Tarptautinis džiaz festivalis „3. My Unique Jazz Festival“ šiais metais į Berlyną sukvies džiaz muzikantus iš 14 Europos šalių, kurie koncertuos prestižiniame Berlyno džiaz klube Kunstfabrik Schlot (Meno fabrike Schlot) ir Fellehsus. Vienas jo vakarų skiriamas Lietuvos džiazui. Šiais metais „3. My Unique Jazz Festival“ lietuvių džiazą pristatys grupė „Sielos ūsai“ su Vytaute Pupšyte (vokalas), Vyčiu Smolsku (pianinas) ir specialiai koncertui Berlyne prisijungusiančiu Dominyku Vyšniausku (trimitas, efektai).

Gegužės 12 d. Berlyno architektūros muziejaus galerijoje, pirmą kartą Vokietijos sostinėje bus eksponuojama paroda skirta Lietuvos architektūros istorijai „Kauņas – neatrastoji Europos modernizmo sostinė“. Vokietijos sostinės gyventojai bei architektūros mylėtojai bus kviečiami susipažinti su 64. moderniosios architektūros raidą Kaune 1919–1940 metais iliustruojančiais projektais. Ši architektūra to meto Europos architektūros istorijos kontekste išsiskiria ir yra įdomi tuo, kad savaip adaptuojant visuotines modernizmo idėjas, modernizmą praturtino tautiniais elementais.

Šilavotas

Atkelta iš 7 psl.

Čia prieš dešimtį metų storakamienėse pušyse, augančiose šalia takelio, buvo iškeltos šventųjų moterų koplytėlės. 2006 m. LR Kultūros ministerija ir Prienų rajono savivaldybė finansavo projektą „Išsaugokime unikalų Šilavoto ‘Davatkyno’ etnokultūrinį bei krikščioniškąjį paveldą“. Projekto dėka buvo įrengta ši, pirmoji skulptūrų takelio dalis. Takelis, atspindintis davatkėlių ir Šilavoto bendruomenės gyventojų ryšį ir vietos krikščioniškas tradicijas, pažymėtas penkiomis koplytėlėmis bei skulptūra.

Simboline takelio pradžia galime laikyti Šv. Angelo Sargo skulptūrą, esančią Davatkyno kiemelyje. Skulptūra iškelta 2006 m., jos autorius – skulptorius Kęstutis Grigonis. Jei būtumėte Davatkyno kiemelyje, pakėlę žvilgsnį į storakamienės pušis, augančias nedidelėje įkalnėje, vienoje jų taip pat pamatytumėte Prienų krašto liaudies meistrės Rimantės Butkuvės Angėlą koplytėlėje – liaudiškų motyvų, spalvingą ir jauką. Kylame į kalnelį, prieš akis – Švč. Mergelė Marija Maloningoji. Skulptūrų takelio simbolika nėra atsitiktinė. Kaip ir Švč. Mergelės Marijos, taip ir šv. Magdalenos, šv. Onos skulptūros skirtos čia gyvenusių davatkėlių atminimui. Mat didžioji dalis anuomet čia gyvenusių pamaldžių moterų turėjo būtent šiuos, tuo metu populiarius, šventus vardus. Šv. Kotryna, mūsų krašte vadinama Katarina, taip pat yra svarbi šventoji Šilavoto parapijos tikintiesiems. Šilavoto bažnyčioje vienas iš šoninių altorių skirtas būtent šiai šventajai. Šv. Veronika – Gerosios naujienos skelbėja, taip pat yra vaizduojama vienoje iš koplytėlių. Takelio centre esanti koplytėlė yra skirta Šilavoto Švč. Jėzaus Širdies vardo bažnyčiai.

Lietuvoje tikrai nėra daug vietų, kuriose galima įrengti tokius takelius, pažymėtus simboliniais ženklais, svarbiais vietos bendruomenei. Davatkėlių takelis padeda geriau suprasti anuo metu gyvenusių moterų gyvenimą, pasišventimą Dievui ir šio krašto žmonėms. Galime didžiuotis ir talentingais Prienų krašto drožėjais, liaudies meistrais, be kurių šių koplytėlių ir skulptūrų nebūtų buvę.

Praėjus dešimtmečiui nuo skulptūrų takelio įkūrimo, Marijai-Danguolei Lincevičienei, Šilavoto Davat-

kyno muziejininkei, kilo idėja pratesti jį iki pat bažnyčios, taip įprasminant visą – tikrąjį davatkėlių takelį. 2016 metais Lietuvos kultūros tarybai buvo parengtas projektas, gautas dalinis antrosios atkarpos takelio įrengimo finansavimas.

Takelis, jungęs šilavotiškius ir davatkėles, vinguriavo kalneliu, pro bažnyčios sodo liepų alėją iki bažnyčios šventoriaus. Ilgai svarstėme, tarėmės su vietos bendruomene, kurie šventieji vyrai yra svarbūs Šilavotui, kuriuos yra būtina pagerbti, įamžinant juos skulptūrose. Šioje atkarpoje iškils trijų metrų aukščio šv. Antano skulptūra, skirta Šilavoto parapijos įkūrėjui kun. Antanui Radušui, šešių metrų aukščio Kryžius bažnyčios šventoriuje (buvusio kryžiaus vietoje), skirtas Davatkyno gyventojoms atminti ir įlomėje trijų metrų Pieta, jungianti senąją – šv. moterų skulptūrų ir naująją – šv. vyrų skulptūrų takelį. Šimtamečių liepų alėjoje bus iškeltos šv. Juozapo, šv. Petro, šv. Jurgio, šv. Roko koplytėlės. Skulptūras kurs talentingi Prienų rajono tautodailininkai – Rimantė Butkuvė, Tomas Stambrasukas, Algimantas Sakalauskas ir žymus liaudies meistras iš Garliavos Adolfas Teresius.

Liepos mėnesį skulptoriai pradės darbus, bus surengta edukacinė stovykla Šilavoto mokiniams, kurioje jie susipažins su liaudies menu ir jo simbolika, išmoks drožinėti ir prisidės prie skulptūrų takelio kūrimo. Rugšėjo mėnesio vienuoliką dieną Švenčiausios Marijos vardo atlaidų metu įvyks takelio šventinimas – atidarymas. Jas pašventins Šilavoto klebonas Ričardas Kmitas.

Toks yra Šilavotas, istorinis Davatkynas ir šventųjų skulptūrų takelis. Visuomet atviras lankytojams, meno mėgėjams, sielos ramybės ieškantiems ir išsiilgusiems... Šiandieną tai viena įdomiausių ir patraukliausių Prienų rajono vietų, įrašyta į daugelio Lietuvos kelių agentūrų maršrutus, traukianti lankytojus iš visos šalies.

Gal jums yra svarbus Šilavotas, gal jo apylinkėse – jūsų protėvių šaknys, gal sugalvotumėte prisidėti prie pilno skulptūrų takelio projekto įgyvendinimo ar norėtumėte, kad būtų įmažintas jums svarbus asmuo šventotojo skulptūroje – susisieki su mumis. Laiškus rašykite Danguolei-Marijai Lincevičienei elektroniniu paštu: danguole.lin@gmail.com □

Davatkyno namukai.